

Slovenski Pravniki

Leto XLVIII.

Ljubljana, aprila 1934.

Št. 3. — 4.

Surogati in reklama v našem kazenskem pravu.

Dr. Metod Dolenc.

I. Okvir problema. Sodobno zakonodajstvo se ozira po sili razmer čimdalje temveč na razvoj vsakdanjega narodnogospodarskega prometa in obrata, da odpomore po možnosti težkim posledicam, ki se kažejo vsepovsod zbog individualistično urejene, a zato često izkoriščevalne trgovine z vsakovrstnim blagom, zlasti pa s t. zv. življenjskimi potrebščinami. Preden je moči v tem pogledu določiti smernice za zaščito konsumenta ali kupca v državi, treba pregledati dejansko stanje v njeni zakonodaji. To hočemo storiti za našo kraljevino in zgrabiti pri tem samo za dva problema, ki pa sta takorekoč od dne do dne bolj pereča, toda v ozki miselni in praktični zvezi, namreč: promet s surogati in udejstvovanje reklame. Oba spadata v gospodarstveno kriminalno politiko, pri obeh posega država z zaščito po kazenskih zakonih v različna vprašanja okrog teh problemov. Sorodnost obeh problemov je na dlani: reklama pospešuje često promet s surogati, surogati pa so prečesto predmet zavržne reklame.

Kdor gleda z odprtimi očmi, kako propada kupna moč konsumenta, ki vzvratno učinkuje porazno na gospodarsko slabejšega proizvajalca ali posredovalca pri trgovskem prometu, ne bo zanikal važnosti problemov. Važnost pa se mora ugotoviti vprav za našo kraljevino, ker se naša zakonodaja v omenjenem pravcu *a priori* ni držala že v Kz. načela, da je treba zaščititi oba faktorja, prodajalca in kupca, pa si je pomagala šele *ex post* z raznimi civilno- in kazenskopravnimi vzporednimi zakoni.

Pri vsem tem moramo poudariti, da nam je namera popolnoma tuja, da bi hoteli eno ali drugo stran glede zaščite njihovih koristi spraviti v ospredje ali protežirati. Obe strani, kupec in prodajalec, sta za državo prepotrebni, obe sta vredni enake pozornosti v zakonodajstvu. Kritika, če

tudi najstrožja, more in sme biti objektivna samo v tem smislu, da podpira pravni red v državi kot pogoj mirnega in pametnega sožitja vseh prebivalcev države, seveda tudi tujcev.

II. Sedes materiae. A. Kazenski zakonik:

1. Kaznivost prometa s surogati in reklame je ustanovljena glede surogatov naravnost, glede reklame pa posredno v kazenskem zakoniku v poglavju, ki obravnava imovinske delikte, in to v oddelku, ki je naslovljen z besedami »Prevara in bankrotstvo«. Imamo tu določbo § 342. k. z., ki pravi: 1. Kdor prodaja zaradi prevare v trgovini ali v prometu surogat blaga kot pravo blago ali prisvaja blagu lastnosti, ki jih nima, se kaznuje z zaporom do enega leta ali v denarju. 2. Kdor dela to obrtoma, se kaznuje s strogim zaporom in v denarju. 3. Sodna sodba se objavi, blago pa odvzame.« Vidi se, da je zabranjen v prvem delu prvega stavka nepošten promet s surogati, v drugem pa izvestna lažniva reklama.

2. V istem poglavju o imovinskih deliktih, kakor § 342. k. z., toda v oddelku 7. z naslovom »Poškodba tujih stvari in imovinskih koristi«, je uvrščena posebna določba, ki se tiče nečedne reklame. Po § 367. k. z. se namreč kaznuje na zasebno tožbo prizadete osebe, t. j. oškodovanega prodajalca z zaporom do 1 leta ali v denarju, kdor odvrča z izmišljanjem, prevarnimi navedbami, sumničenjem ali z drugimi nečastnimi sredstvi zoper prodajalca kupce od nameravanega kupovanja blaga.

3. O prodaji, ki utegne biti tudi surogat v tehničnem smislu besede, govori kazenski zakonik še v poglavju, ki ščiti občno zdravje:

a) Po § 259. k. z. se kaznuje, kdor ima naprodaj narejena zdravila, ki nimajo onih dobrih lastnosti, katere jim pripisuje prodajalec, ne da bi bil na njih pismeno označil vse sestavine. Storilec se kaznuje z zaporom od 7 dni do 5 let, eventualno tudi v denarju od 25 do 20.000 Din.

b) Po § 266. k. z. se kaznuje, kdor umetno pripravlja živila za prehrano ljudi in živali, pa jih prodaja pod imenom pravih in naravnih potrebščin. Kazen je zapor od 7 dni do 6 mesecev ali v denarju od 25 do 5000 Din. Živila se odvzamejo in uničijo.

B. V zakonu o pobijanju nelojalne konkurence z dne 4. aprila 1930., Sl. N. št. 83/XXII; Sl. L. št. 10/5 je ustanovljen poseben delikt nečedne tekme. Stori ga, kdor glede razmer svojega ali tujega podjetja javno navaja ali raznaša karkoli, kar utegne izzvati zmoto in

ustvari s tem predstvo ali premoč v konkurenci na škodo tekmovalcev. Semkaj spadajo zlasti navedbe o količini, naravi in sestavinah ter o načinu proizvodnje blaga (§ 2). Pravitako je posebej kriminalizirano in penalizirano neresnično označenje o izvoru blaga (§ 9). Sodišča izrekajo na zasebno tožbo prizadetih oseb kazni v denarju do 10.000 Din ali zapor do 1 leta ali tudi oboje, toda po § 26. samo tedaj, ako ni za dejanja predpisana nikakšna strožja kazen v drugem zakonu.

C. V zakonu o pobijanju draginje življenskih potrebščin in brezvestne spekulacije z dne 30. decembra 1921., Sl. N. št. 5. iz 1922, Ur. L. št. 6 iz 1922., je v čl. 10. izražena misel, ki se lahko vjema z zabrano prodaje surogatov. Kdor namreč prekrši dolžnost dobavljanja življenskih potrebščin, ki temelji na pogodbi, sklenjeni z državno ali samoupravno ustanovo, pa kot komisionar ali podkomisionar ali služabnik pri izvrševanju dobavnega posla namenoma ograža ali ovrže izvršitev dobave, se kaznuje po sodišču na obtožbo po službeni dolžnosti z zaporom do 6 mesecev in v denarju do 10.000 Din.

Č. V zakonu o vinu z dne 9. decembra 1929, Sl. N. 297-CXXIV/610, Ur. L. št. 126/29, je v drugem oddelku precej posebnih določb, ki zabranjujejo prodajo surogatov za vino. Samo vinogradniki-proizvajalci smejo imeti za svojo hišno uporabo »petjot«, torej neke vrste surogat, ne smejo pa ga stavljati v promet, niti ne pomešanega s pravim vinom. Vinski trgovci in tisti, ki so upravičeni prodajati pijače, ga sploh ne smejo imeti v svojih poslovnih prostorih. Pijače, ki se dobivajo z alkoholnim vretjem sadnih sokov, se smejo dajati v promet samo pod takšnim nazivom, iz katerega se jasno vidi, da niso od grozdja. Da so tu tudi nepravilni reklami odprta široka vrata, je jasno. Kazen za delikte, ki se preganjajo po službeni dolžnosti, je zapor od 7 dni do 3 mesecev ali v denarju od 300 do 30.000 Din ali oboje. Vendar se ta dejanja sodijo po kazenskem zakonu ali drugem stranskem kazenskem zakonu, ako so po določbah enega izmed teh težje kazniva.

D. Pod vidikom ohranitve narodnega zdravja je dal zakon o nadzorstvu nad življenskimi potrebščinami (živila, pijače, začimbe, sredstva za popravo vnanjega videza, okusa in barve, posodje) z dne 8. februarja 1930., Sl. N. št. 36/XIII, Ur. L. št. 156/34 norme, ki se utegnejo tikati tudi našega problema o surogatih in reklami. Tako zabranjuje in stavi pod kazen (zapor do 1 meseca ali v denarju do 10.000 Din ali oboje) § 20. izvesten,

škodljiv način proizvodjanja in spravljanja, omotanja, promet z živili z izvestno sestavino itd. Pravtako zabranjuje in kaznuje § 21. proizvodjanje sredstev za falzificiranje živil in uporabljanja škodljivih barv, začimb in sredstev za proizvodjanje živil. Kazni izrekajo pristojne upravne oblasti občne uprave. S pravilnikom z dne 3. junija 1930 Sl. L. št. 139/23 je za dolgo vrsto živil — od mleka do kisa — navedenih mnogo surogatov, čijih proizvodnja ali prodaja pomenja isto kršitev kakor je bila navedena v zakonu. (Tudi zakon o opojnih drogah z dne 30. novembra 1931, Sl. N. št. 285/LCIII/677, Sl. L. št. 652/83 ima slične določbe.)

E. Zakon o lekarnah in nadzorstvu nad prometom z zdravili z dne 7. aprila 1930, Sl. N. št. 85/XXXIII/187, Sl. L. št. 48/7 iz l. 1931., je ustanovil delikt, kazniv po prvostopnih oblastvih občne uprave z zaporom do 1 meseca ali v denarju do 10.000 Din, ki ga zagreši, kdor ne pripravlja zdravil po predpisih farmakopeje ali jih napravlja, ne da bi imel za to dovoljenje. Ta zakon pa izrečno odreja, da se ta delikt kaznuje samo, če se ne kaznuje že kot kršitev predpisov kazenskega zakonika.

F. Tudi zakon o tisku od 6. januarja 1929. se peča — deloma — s problemom nedopustne reklame, ko pravi v čl. 46., odst. 3.: kdor v spekulativne svrhe s tiskom prenaša neresnične vesti, ki so sposobne, da vplivajo na tečaj cen življenskim potrebščinam, ... se kaznuje, na pregon po službeni dolžnosti, z zaporom do 1 leta ali v denarju do 10.000 Din.

Iz vseh teh določb se vidi, da pronica izvestna tendenca, da se na eni strani zabranjuje v trgovskem ali obrtniškem prometu vsakovrstno nerealno prodajanje nepristnega blaga za pristno, torej surogata za pristno blago, na drugi strani pa, da se tudi nepoštena ali nelojalna reklama zdaj bolj, zdaj manj izrazito obsoja.

Po sebi se vpraša, *de lege lata*, v kakšnem vzajemnem razmerju stoje vse te določbe, ali se kopičijo ali križajo, *de lege ferenda* pa, ali bi se ne dale kriminalnopolitične smernice, na katerih temeljijo, poenotiti ali vsaj poenostaviti.

Preden načnemo ta vprašanja, naj damo podrobno analizo vsebine določbe § 342 k. z., ki se nam je pokazala kot prva in nekako osnovna norma s pravnimi sestavinami za borbo zoper nepravilni promet s surogati in zoper nepravilno reklamo.

III. Pomen osnovne določbe § 342. Kz. Značilno je, da se v praksi osnovna določba § 342. Kz. skoraj nikoli ne

uporablja, dasi kar nič ne dvomimo, da kršitve te določbe niso prerodka stvar. Odločb vrhovnih sodišč iz praktičnih primerov uporabe § 342. k. z. sploh nismo zasledili. Morda tiči vzrok tega pojava v stilizaciji določbe?

Resnično, v komentarjih naših teoretičnih in praktičnih juristov se zrcalijo kaj različne razlage omenjenega predpisa, dasi bi dejali, da je kriminalnopolitična osnovna ideja zelo preprosta: b o r b a z a p o š t e n o s t trgovskega prometa v zaščito prodajalca in kupca.

1. V našem komentarju (Tolmač, str. 515, 516) smo dali § 342. k. z. marginalno rubriko »Prevara v trgovini ali v drugačnem prometu« in rekli, da se očituje določba tega paragrafa (*de lege lata!*) za kvalificiran primer prevare, ki pa je glede kazni privilegirana. V srb. k. z. so bili taki delikti sploh samo prekrški (§ 382. s. k. z.). Če pravi zakonodajec »zaradi prevare«, more le na to misliti, da se vrši dejanje v okviru ustanovljenega pojma prevare, vendar tako, da se izvestne sestavine kaznivega dejanja posebej opredeljujejo. Gre pač za ustanovitev pojma »blago«. V s. k. z. so bili mišljeni posli glede obrtniškega blaga (§ 256. s. k. z.). To bi ustrezalo pojmu blaga kot predmeta, ki se razpečava v prometu *en masse*. Dejanje je v naklepni prodaji, ki kaže na potvarjanje dejstev: a) da se prodaja za pristno blago surogat blaga (nepristno, a na zunanaj zelo podobno nadomestilo manjše vrednosti); b) da se pridajajo ali prisvajajo blagu svojstva odločilne narave, ki jih blago nima (reklama je za to zunanji izraz). Prisivljanje je mišljeno kot resno zatrevanje lastnosti, a ne kot očitvidno pretiravanje, ki je vsakomur kot takšno spoznavno. Da se vrši prisvajanje omenjenih lastnosti javno, v določbi § 342. k. z. ni omenjeno, pa se mora domnevati. Hotenje, pridobiti si korist, *verbis expressis* ni zahtevano, pa je v največ primerih ob sebi podano. Namera oškodovati nasprotno stranko, da — preslepljena — plača za blago toliko, kolikor bi ustrezalo ceni za pristno blago, je bistven element. Nastop škode je potreben kot pri prevari sami. Dejanje je dovršeno, ko nastopi škoda za kupca. Značilno je, da se penalizacija ustanavlja privilegirano: Ne ozira se kar nič na višino škode (prim. § 334. novel. k. z.); celó pri storitvi zločina obrtoma ne dosega kazni za prosto prevaro iz koristoljublja, če gre za škodo nad 1000 Din. Po sebi je razumljivo, da je tudi pri obavljanju trgovskih poslov mogoča prevara po §§ 334., 335. k. z. Izvzeti so samo primeri, kjer gre za prodajo su-

rogatov in kadar se pripisujejo za blago odločilne lastnosti, ki jih blago nima.

2. Komentar Šilović - Frank (str. 238) opozarja na § 382. s. k. z. in pravi samo: »Radi prevare« znači s umišljajem prevare. Po tom se radi o posebnom slučaju prevare.«

3. Čubinski v svojem komentarju (str. 318, 319) izvaja predvsem, da je prvi odstavek v § 342. k. z. slabo stiliziran, nadalje pa se bavi najprej z vprašanjem, kdaj je imeti dejanje iz § 342. k. z. za izvršeno. Iz besedila § 342., odst. 1., pravi, se vidi jasno, da, ako gre za surogat blaga, je dejanje prevare izvršeno šele od trenutka, ko je ta surogat prodan. Ako pa je dejanje v tem, da se prisvajajo blagu svojstva, ki jih nima, bi se moglo izvajati po bukvalnem tolmačenju zakonitega besedila, da je dejanje izvršeno že od trenutka omenjenega prisvajanja, ako je to storjeno radi prevare. Toda: a) ker je to po svojem bistvu samo pripravljalno dejanje; b) ker gre za to, da se radi prevare vrši gori navedeno prodajanje surogata, ki se šteje za izvršeno šele od trenutka izvršene prodaje; c) ker bi bukvalno tolmačenje na ta način pomenilo nedoslednost v kaznovanju dveh dejanj, ki sta v obsegu enega in istega paragrafa in bi bilo to neopravičljivo protislovje; č) ker zahteva zakon (§ 334. k. z.) za vsako izvršeno prevaro, da je druga oseba oškodovana, — je iz vseh teh razlogov jasno, da se mora navzlic neuspeli stilizaciji besedila tudi prisvajanje svojstev blagu, ki jih nima, kaznovati kot izvršeno samo v primeru, ako je bilo tisto blago prodano in je prišlo na ta način do tega, da je bila druga oseba oškodovana. Glede razlikovanja dejanj po § 342. k. z. od onih po § 335., št. 2. do 4. k. z., misli Čubinski, ker je kazen za dejanje iz § 335. k. z. mnogo težja, da se ne more vzeti za kriterij sklep pogodbe; saj je ta moment v obeh primerih enak. Pač pa se mora misliti pri dejanjih iz § 335. k. z. na prodaje in dobave na veliko, kjer se sklene navadno pismena pogodba. Pri prodaji surogatov na malo, kakor tudi pri drobni prodaji blaga, ki mu prodajalec daje neka posebna svojstva, dasi jih nima, pa se kaznuje storilec po § 342., odst. 1., k. z. Čubinski je opozoril (str. 319., op. 1.) na naše mišljenje o prodajah *en masse* z besedami: »Izgleda, da isti smisao ima i kratko tumačenje Dolenca«.

4. Karajovanović je odpravil v svojem komentarju (str. 334) ves § 342. k. z. z devetimi vrsticami. Bistveno pové, da je treba § 342. k. z. tolmačiti kot zaščito prodaje pred varanjem, a sestavina prevare je presle-

pitev. Zakonodajec je hotel reči, da mora ta primer »pre-
vare« imeti za svoj obstoj tudi vse pogoje prevare.

5. Urošević (Sudski trebnik, II., str. 503, 504) je zgra-
bil stvar povse drugače. On misli, da je razlika med § 342.
in § 335. k. z. v tem, da gre pri § 335. k. z. za prevaro, stor-
jeno o priliki sklepa izvestne določne pogodbe med pro-
dajalcem in temu znanem kupcu, torej znanem sopogodniku,
dočim misli predpis § 342. k. z. samo prodajo vobče, odnosno
varanje v trgovini in v prometu vobče... Ako prodajalcu ne
bi bil smoter prevara; ako je prodajal kot pristno blago
njegov surogat, sam uverjen, da je to pristno blago, ali, ako
bi prisvajal blagu svojstva, ki jih nima, pa bi bil sam o tem
v zmoti, ne bi bil kazniv. Dejanje je torej v tem, da se laž-
nivo prikazuje kakovost blaga v svrhu, da se kupec pre-
slepi. Ta prevara mora biti izvršena v trgovini, to je o
priliki izvršenega trgovskega posla ali v prometu vobče, ki
obsega vsakega prodajalca, trgovca, obrtnika in kmeta.

6. Živanovičeva izdaja kazenskega zakonika (iz
1930. l.) opozarja pri § 342. k. z. samo na določbo § 335. k. z.,
pa se ne spušča v nikakšno nadaljnjo razlago.

IV. Postanek in ratio legis osnovne določbe § 342. k. z.
Iz prejšnjega poglavja se razvidi, da daje prav vsak avtor
drugačno razlago § 342. k. z. Ta pojav kaže, da § 342. k. z.
resnično ni jasen. Naj poskusimo razbrati iz zgodovinskega
postanka te določbe pravec za kriminalnopravno
misel, ki naj bi dobila pri tem deliktu določen izraz, in
poglejmo, ali se je v resnici vbesedilo to, kar je bilo miš-
ljeno.

Izhajati moramo iz določb prejšnjega srb. k. z., od-
nosno, če gremo še dalje nazaj, iz njegovega vzornika,
pruskega kaz. zakonika iz l. 1850.

Zadnje navedeni kazenski zakonik je bil urejen trihoto-
mistično. V četrtem delu je govoril o prekrških (*Übertre-
tungen*). Glede zaščite imovine je kaznoval po § 347. z de-
narno globo do 30 tolarjev ali zaporom do 4 tednov obrt-
nike, pri katerih se najdejo za uporabo v obrtu nesposobne
mere ali uteži ali nepravilne tehtnice, ki niso prav cimenti-
rane. O surogatih ali o slepilni reklami ni bilo govora. To
določbo je kopiral srb. k. z. v § 382., št. 2. tako-le: »Zatvo-
rom od 3 do 30 dana ili novčano od 3 do 30 talira da se
kazni: 1. ....; 2. trgovac i u opšte prodavac, kod koga se
lažne mere nadju, bilo da je s onima što kupovao ili pro-
davao ili ne, pa i onaj koji bi pravom merom krivo merio;
3. ....; 4. prodavac, koji v brašno, mast, loj, vosak i tim
podobna druge stvari manje vrednosti umeće, smerajući na

veću dobit; 5. prodavac, koji bi u brašno, žito i tim podobna, odozgo bolju robu metnuo, a odozdo lošiju; 6. ko bi tudju stoku svojim žigom žigosao.« K prvotnemu predpisu pod št. 2. je prišel z dopolnilnim zakonom z dne 17. junija 1861. nov odstavek: »Ako bi šteta lažnom merom pričinjena većeg značenja bila, onda će se suditi po § 254., br. 4., k. z.« Ta določba se je glasila, da se kaznuje z zaporom najmanj 3 mesecev ali v denarju do 500 tolarjev in poleg tega z izgubo državljanske časti: »4. Ko se pri merenju kakvih stvari u znanju posluži lažnim (nepravim) merama na štetu drugoga, izuzimajući prevare, kazane u § 382. pod br. 2.«

V projektu k. z. I. (za kraljevino Srbijo iz l. 1910.) o vseh teh stvareh v tekstu samem predlaganega zakonika ni bilo več govora. Edino v nagibih (str. 667; referent dr. M i l j k o v i ć) se čita, da delikt o lažnivem zlatu i kamenu, ki se tiče prevare, ne zasluži posebne pravne zaščite, a najmanje je, da ne more biti privilegirani delikt. V projektu k. z. II. (za kraljevino SHS iz l. 1922) pa se je pojavil nakrat pod § 355. ta-le dejanski stan:

»⁽¹⁾ Ko radi prevare u trgovini ili prometu pravi surogate kakve robe ili isti pridaje svojstva, kojih nema ili ovoi smanjuje vrednost, kazniće se zatvorom do godinu dana ili novčano. ⁽²⁾ Za pokušaj će se kazniti. ⁽³⁾ Ko ovo radi u vidu zanata, kazniće se obema kaznama. ⁽⁴⁾ Sudska presuda će se objaviti, a roba oduzeti.«

Glede tega na novo uvedenega delikta v »kratkem objašnjeniu« k projektu II. ni drugega pojasnila, nego da spada pod prevaro tudi »pravljenje surogata kakve robe radi obmane u saobraćaju« (gl. str. 116., referent dr. S u b o t i ć).

Odkod je bila prevzeta ta nova vrsta »prevare«?

Kazensko pravna sekcija stalnega zakonodajnega sveta pri ministru pravde je imela l. 1921. in 1922. na razpolago dva tuja vzornika, ki sta obravnavala podrobno snov o kaznivosti prometa s surogati in slepilne reklame. To je bil *Vorentwurf zu einem öst. Strafgesetzbuch* (iz l. 1909.) in pa *Entwurf des Bundesrates zu einem Schweiz. StGBuch* (od 23. julija 1918.). Prvi je imel posebno določbo § 383. pod naslovom »*Lebensmittelfälschung*«: in sicer: 1. *Wer zum Zwecke der Täuschung im Handel und Verkehr ein Lebensmittel nachmacht oder verfälscht*, 2. *wer ein Lebensmittel, das nachgemacht, verfälscht ... unter einer zur Täuschung geeigneten Form oder Bezeichnung hält*, itd. Kazen ali zapor do 3 mesecev ali denarno do 1000 kron, tudi se sme izreči, da predmeti zapadejo. Za ponovni povratek gre

kazen na prostosti do 6 mesecev. Vse te določbe veljajo za dolozno storitev delikta, a tudi kulpozna naj bi se kaznovala, seveda z manjšimi kaznimi. V § 387. pa je pod istimi sankcijami kot v § 383. prepovedana »*wahrheitswidrige Anpreisung*«.

V švicarskem načrtu pa je stalo pod t. 131: »1. *Wer eine Ware zur Täuschung im Handel und Verkehr nachmacht, verfälscht oder im Werte verringert, wird mit Gefängnis oder mit Busse bestraft.* 2. *Betreibt der Täter das Nachmachen, Verfälschen oder Verringern gewerbsmässig, so ist die Strafe Gefängnis nicht unter einem Monat.* 3. *Das Strafurteil wird veröffentlicht. Die nachgemachten, verfälschten oder verringerten Waren werden eingezogen.*«

Menda ni treba šele poudarjati, da je bil § 355. v projektu II. očitna kombinacija kriminalnopolitičnih zamislov obeh načrtov, avstrijskega in švicarskega: Doloznost je bila pri obeh glavni kriterij, »pravljenje surogata« (»napravljanje« po slovenski), prevzeto iz obeh inozemskih načrtov, pa bistvo dejanja. (Prim. zlasti pojasnilo v »kratkem objašnjenju«, ki o reklami nima niti besedice.) Enaka je bila konstrukcija sankcij... Vse to kaže jasno, kje je bil vzor, čeprav to tukaj ni naravnost povedano (kakor drugod n. pr. za § 358.). Nesreča pa je hotela, da je preveden izraz »*zum Zwecke der Täuschung*« (iz avstr. načrta) ali »*zur Täuschung*« (iz švic. načrta) v srbski jezik »*radi prevare*«, namesto, kakor je stalo v »kratkem objašnjenju« pravilno »*radi obmane*«. Še pomembnejša nezgoda pa se je pripetila, ko je »Gjuričićev projekt« prinesel nakrat novo besedilo, ki je nastalo bržčas pod vplivom prve pomote glede izraza »*Täuschung*«, in ob pozabljenju, odkod je bil ta paragraf prevzet... Novo besedilo se je glasilo: »*Ko radi prevare* (namesto »obmane«) u trgovini ili prometu *prodaje* (namesto »pravi«) surogat kakve robe kao *pravu robu*« (te tri zadnje besede so bile očitna posledica predrugačenja besede »pravi« v »prodaje«) ili pridaje robi svojstva kojih ona nema (izpuščeno je iz proj. II.: »ili ovoj smanjuje vrednost«) »kazniće se zatvorom do godinu dana ili novčano« itd. Izbrisan je bil tudi stavek, da se poskus kaznuje.

Kakor se sedaj vidi, so bile naknadne izpremembe teksta, ki je dobil navsezadnje mesto v § 342. k. z., naravnost takšne, ki so ves pravi smisel, povzet iz avstr. in švic. načrta, da naj se kaznujeta napravljene ali pripravljene surogatov in slepilna reklama kot *delictum sui generis* poleg tehnične in prave prevare, na glavo postavljene.

Prevara ima svoje bistvene znake, napravljanje surogatov in slepilna reklama je samo izvestno pripravljeno dejanje, a se kriminalizira kot samostojno kaznivo dejanje, penalizira pa blažje od delikta prevare. Le čuditi se moramo, da je uradna utemeljitev Gjuričičevega projekta k tem opisanim izpremembam pripomnila pavšalno: »Sve ostale izmene i dopune i stilističke ispravke potpuno su malog značaja, te raniji motivi služe i ovom predlogu kao motivi«. (Ekspozé, str. 12). Prejšnji motivi so govorili o izrazu »radi obmane«, ne pa »prevare«, a izraza »pravi« in »prodaje« pomenjata dvoje povsem različnih dejanj....

V. Stiki med sorodnimi in podobnimi določbami. Pri vprašanju, kaj je prava *ratio legis latae* pri osnovni določbi § 342. k. z., se je treba ozirati zlasti na dejstvo, da tvori celokupno kazensko pravo ideologično celoto; posamezne zakonske določbe kazenskopravne vsebine, ki se tičejo istega zaščitnega predmeta, se morajo spraviti med seboj v logični sklad. Zato naj ugotovimo diferencijalne momente predvsem med osnovno določbo § 342. k. z. in ostalimi določbami kazenskega zakonika, nato pa še med vsemi temi in med določbami stranskih kazenskih zakonov z več ali manj sorodno ali podobno kriminalnopolitično tendenco.

a) O d v r a č a n j e k u p c e v : § 367. k. z. Ta določba je, kakor priznava že samo »kratko objašnjenje« k proj. II. (str. 116.), prosto prevzeta iz čl. 138. švicarskega projekta. Tam se je glasila tako-le: »*Wer jemanden die Kundschaft durch unehrliche Mittel, namentlich durch arglistige Kniffe, schwindelhaftige Angaben, böswillige Verdächtigungen abspenstig macht oder fern hält, wird, auf Antrag, mit Gefängnis oder mit Busse bestraft*«. Značilno je, da sta bila v začetku izraza »arglistig« odn. »schwindelhaft« v § 358. iz proj. II. prevedena z »lukav«, odn. »prevaran«, kar zopet ni bilo tehnično čisto pravilno; sicer pa je izraz »lukav« pozneje sploh odpadel. V stvari sami spada ves § 367. k. z. v materijo o nečedni tekmi ter je imel v švicarskem projektu v resnici »marginalno rubriko« »*Unlauterer Wettbewerb*«. V Švici so to določbo v l. 1930. sploh črtali, pri nas pa smo dobili v istem letu poleg določbe v § 367. k. z. še drugo določbo v zakonu o nelojalni konkurenci, o čemer bo še govora spodaj pod V. č). Tu treba samo ugotoviti, da se da vsekakor zamisliti prisvajanje lastnosti s v o j e m u blagu, ki jih nima, kot prevarna izmišljotina, ki naj odvrča kupca od nakupa blaga pri storilčevem tekmeču v svrhu oškodovanja druge osebe. Delikt po § 342. k. z. se preganja po službeni dolžnosti, delikt po § 367. k. z. pa na zasebno tožbo. Diferencijalni

moment je torej v takih primerih ta, da gre pri § 367. k. z. za določno odvrtačenje kupcev (pozitivni moment), ki ne doseže sestavin za dejanje prevare (§ 334. k. z.), niti ne sle-pilne reklame (§ 342. k. z., negativni moment.). Z drugimi besedami, določba o deliktu po § 367. k. z. je »v nepravem steku zakonov« (projekt I., str. 241), med njo in ostalimi vprav navedenimi delikti je neprava konkurenca materijal-nopravnih kazenskih določb (*unechte Gesetzeskonkurrenz*), ker je ta delikt samo subsidijarno uporaben za primer, če ne pride do uporabe določbe o deliktih po §§ 334., 335., odn. 342. k. z.

b) **P r o d a j a m a n j v r e d n i h z d r a v i l :** § 259. k. z. Dejanje po tem paragrafu bi utegnilo biti do malega isto kot po § 342. k. z. glede prodaje surogatov, pa je vendar različno. Storilec ima narejena (»gotova«) zdravila naklepoma na prodaj, dasi (niso niti škodljiva, niti) nimajo onih dobrih lastnosti, katere jim pripisuje prodajalec, kar je seveda tudi pri surogatih lahko mogoče. Daljnji dostavek v § 259. k. z.: »ne da bi bil na njih pismeno označil vse sestavine«, ustreza smiselno določbi § 342. k. z.: »ili pridaje robi svojstva, kojih ona nema«. S tem je pač negativno povedano, da reklama ni kazniva, če se na blagu — tudi »narejena zdravila« so blago — pismeno označijo vse sestavine. Iz teh sestavin izhaja samo po sebi, da ostane ustno pripisovanje dobrih lastnosti (varalna reklama) *contrario actu* nekaznivo. Kazen je tu dvakrat večja. Iz vsega tega vidimo: 1. da gre v § 259. k. z. za pripravljajno dejanje (*arg. verb.* »izlaže prodaji«, *delictum sui generis*) glede bodočega razpečevanja manjvrednih zdravil, ki so lahko tudi surogati, v § 342. k. z. — po mnenju večine komentatorjev — pa za izvršeno »prodajo« surogata za polnovredna zdravila; 2. v § 259. k. z. gre za občno naklepno dejanje, v § 342. k. z. za dejanje »radi prevare«; 3. v § 342. k. z. je predmet delikta splošno vsako blago, *genus* vobče, ki se z njim trguje (kupuje, ali vrši izmena), v § 259. k. z. pa gre samo za specijalno blago (*genus speciale*) namreč »narejena zdravila« (ne pa za naravne produkte, n. pr. za arzenovo vodo).

Zenačeni z zdravili so proizvodi biološkega porekla za zdravljenje in zaščito pred boleznimi človeka (§§ 1., 20. zak. o kontroli zdravil biološkega izvora z dne 31. januarja 1930, Sl. N. XI/32, Ur. l. 147/32).

Nastop škodljivih posledic pri uporabljanju zdravila je pri obeh deliktih izključen. Mislimo pa, da bi bil lekarnar, drogist ali sploh vsaka druga oseba, ki proda v § 259. k. z. mišljena zdravila v svrhu prevare, kazniv razen po § 259. k.

z. tudi še po § 342. k. z. Ako bi se pa dejanska preslepitev izvršila od osebe do osebe pod okolnostmi iz §§ 334., 335. k. z., torej z namero, da drugega oškoduje, za nas ni dvoma, da bi bil dotični storilec kazniv v realnem steku tako po § 259. k. z. kakor tudi po § 334. k. z., ne pa po § 342. k. z. Ne sme se prezreti, da bi pomenjal celo konkretni pričetek prodaje z obeležjem dejanskega stanu iz § 334. k. z. kazniv poskus. Da se sme in mora oboje parov deliktov t. j. §§ 259. in 342. k. z., pa §§ 259. in 334. k. z. imeti za samostojna delikta, ki sta torej lahko v realnem steku, sledi iz dejstva, da štiti prvi delikt pravno dobrino ljudskega zdravja ali občno higieno, drugi pa pravno dobrino neokrnjivosti individualne imovine. Seveda se pripravajo komentatorji o tem, ali je prodaja surogatov radi »prevare« kazniva po § 342. k. z., če obstoji samo v stavljanju surogatov v promet; toda po § 259. k. z. pa se baš to stavljanje v promet kaznuje in sicer veliko huje. Vse to so posledice nepojasnjene in nerazumljive izpremembe besedila ustrezne določbe iz švicarskega projekta, o kateri je bilo zgoraj pod IV. govora.

c) Naklepna ponareja živila za ljudi in živali: § 266. k. z. V št. 1. tega paragrafa je govora o živilih, ki se umetno pripravljajo, prodajajo pa pod imenom pravih in naravnih potrebščin; ne smejo pa biti to živila, ki so zdravju škodljiva, sicer pride do uporabe določb § 257. k. z. Na dlani leži, da so tudi surogati lahko umetno pripravljena živila. Kaznivo dejanje tvori tu, — drugače kot pri § 259. k. z. — umetno napravljanje in prodaja pod napačnim nazivom. Da se pri taki prodaji pripeti kaj lahko tudi pridodajanje lastnosti, ki jih ta živila nimajo, je jasno, a na kaznivosti se v tem pogledu prav nič ne izpreminja. Sestavine kaznivega dejanja »napravljanje in prodaja« v § 266. k. z. pomenijo torej poostrenje sestavin kaznivega dejanja po § 342. k. z., ker v § 342. k. z. ni treba tudi napravljanja surogata in zadostuje samo »prodaja« (prodajanje) sama. In vendar je naklepno umetno pripravljanje in prodajanje po § 266. k. z., dasi gre tu za pravno zaščito ljudskega zdravja, lahko ob enem tudi delikt po § 342. k. z., če se vrši radi prevare, celo tudi delikt po § 334. k. z., samo da je doložnost dejanja karakterizirana kot oškodovalna, odn. tudi koristoljubna namera. Pod poslednje navedenimi pogoji bi se moralo tako dejanje kaznovati celo v poskusnem stadiju, dočim to pri obstoju samo pogojev deliktov iz § 342. k. z. ali 266. k. z. ne bi bilo mogoče. Torej: Umetno napravljanje surogatov živiljskih potrebščin brez sledede prodaje ni kaznivo (§ 266. k. z.), takisto pa tudi ne poskus

prodaje surogatov, čeprav storjen »radi prevare« (§ 342. k. z.).

č) Nelojalna konkurenca (tekma) (gl. gori II. B) obsega lahko tudi navedbe o količini, naravi, načinu proizvodnje in o sestavinah blaga. Tu gre za javno izjavo (priobčjenje ali razširjanje) česarkoli, kar bi moglo izzvati zmoto glede na predstvo v tekmi na škodo konkurentov. Da morajo biti te navedbe naklepne, je jasno. Dejanje je v iznašanju ali prenašanju tudi takih okoliščin, ki so lahko v smislu § 342. k. z. »prisvajanje svojstev blagu, ki jih nima«, toda preiskati treba, ali gre za svrhu prevare kupcev ali pa samo za svrhu doseči premoč (predstvo) v tekmovanju. Če gre pri tem za varalno svrhu, je upoštevna samo določba § 342. k. z., a pregon se vrši le na obtožbo po službeni dolžnosti, vendar bi moralo priti — po mnenju večine komentatorjev — do prodajanja blaga. Če ni varalne svrhe ali če ni prišlo do prodajanja blaga, ostane kaznivost na zasebno tožbo po §§ 2., 9., 25. zak. o neloj. konkur. V praksi razlikovanje med momentom »radi prevare« (§ 342. k. z.) in izjavo, »ki bi mogla izzvati zmoto« (zak. o nel. konkur.) ne bo lahka stvar, *in thesi* pa vsekako odvisna od vprašanja, ali ima storilec namen, pridobiti si dobiček ali pa tudi oškodovati drugo osebo. Tekmovanje pa ima v trgovskem prometu načelno gospodarsko podlago, ves zakon o pobijanju nelojalne konkurence je namenjen le zaščitni gospodarskega pravnega reda, torej v bistvu iste pravne dobrine, kakor jo ščiti določba § 342. k. z. Trdimo torej, da pomenja prisvajanje blagu takšnih svojstev, katerih nima, ob izvršeni prodaji praviloma delikt po § 342. k. z., pred prodajo pa delikt po §§ 2., 25. zak. o nel. tekmi. Če pa doseže značaj uporabljenih izmišljotin posebno višjo stopnjo slepljenja, sumničenja, uporabe nečastnih sredstev in se nanaša naravnost na odvrčanje kupcev od kupovanja pri izvestnem prodajalcu ali prodajalcih, treba uporabljati določbo § 367. k. z.

Dopolnilo k vsem tem deliktom je v § 342., odst. 2., k. z. Kdor stori delikt po §§ 2., 25. zak. o neloj. tekmi obrtoma, kar je pač prav lahko mogoče, ali kdor stori delikt po § 367. k. z. obrtoma, kar je tudi lahko mogoče, — bo pač ob sebi zagrešil delikt po § 342., odst. 2., k. z., kajti ostvarjanje vira pridobitka je značilni pogoj za pojem »storitve obrtoma«, a ta vir pridobitka se brez dejanskega »prodajanja« ne bi dal zamisliti. Pravi stek med navedenimi delikti je izključen.

d) Naklepno kršitev dolžnosti za dobavo življenskih potrebščin (gl. zgoraj II. c.) je treba presoјati z več vidikov, čeprav je pri teh dobavah javno-pravnega značaja za naše probleme upoštevna samo dobava surogatov namesto pristnega blaga. Vsaka dobava je tudi prodaja v trgovini ali v prometu. Dejanje zagreši v prvi vrsti komisijonar ali uslužbenec tistega podjetja, ki je sklenilo dobavno pogodbo z državno ali samoupravno ustanovo. Lahko pa si zamislimo, da zastopnik nasprotne stranke, ki prevzame dobavni predmet, ravna v sporazumu s komisijonarjem, podkomisijonarjem ali uslužbencem dobavitelja. Prav tako pa mora zagrešiti dobavo surogatov namesto pristnega blaga tudi dobavitelj sam osebno. Da mora biti kršitev v smislu čl. 10 navedenega zakona določna, je jasno. Katera določna (dobava) prodaja surogatov pa ni storjena »radi preslepitve« ali celo »radi prevare«? Dobavitelj sam bo storil v tem primeru delikt po § 336. k. z. s kaznijo najmanj treh let in v denarju, ker gre za dobavo državi; oškodovanec je država. Če komisijonar, podkomisijonar ali uslužbenec ravna sporazumno z dobaviteljem, zakrivi isti delikt kakor dobavitelj v svojstvu pomočnika. Če je komisijonar, podkomisijonar ali uslužbenec dobavitelja ravnal v sporazumu z zastopnikom države, je na strani zastopnika države zagrešen delikt zoper službeno dolžnost po § 386. k. z., komisijonar ali podkomisijonar ali uslužbenec dobavitelja pa je nasnovatelj ali pomočnik.

Morda pa je kazenski zakonik derogiral določbo čl. 10. zak. o pobij. drag. življ. potrebščin in brezvestne spekulacije? Sodimo, da ne, ker daje ta zakon zaščito državi, da se obvaruje pred posebno nevarnostjo, da bi preskrba življenjskih potrebščin za tiste, za katere mora država skrbeti, trpela navzlic temu, da je bila v njihov prid sklenjena pravilna dobavna pogodba. Stek delikta po čl. 10. zak. o pobij. drag. in delikta po § 336. k. z., je torej mogoč, stek prvega delikta z deliktom po § 342. k. z. je pa nemogoč, ker mora preiti v delikt po § 336. k. z., če se tolmači izraz »radi prevare« po večini komentarjev tako, kakor smo pokazali pod III.

e) Prestopki iz zakona o vinu (gl. zgoraj II. Č) so subsidijarne narave. Čim pride do naklepne prodaje petjota ali druge vrste surogata za vino ali vinski sok zaradi prevare, se sodi po § 342. k. z., eventualno po § 334. k. z. Stek je nemogoč.

f) Prekrški po zakonu o nadzorstvu nad živili in po zakonu o opojnih drogah (gl. II. D.) so spe-

cialni delikti, ki ne spadajo v pristojnost sodišč. Vendar ni izključeno, da bi dejanski stan enega ali drugega teh prekrškov ne prešel v dejanski stan §§ 342. ali 334. k. z. V takih primerih mora prvostopna upravna oblast občne uprave storitev zločina in osebo zločinca ovaditi državnemu tožitelju, postopka pa bosta tekla vzporedno.

g) Prekrški po zakonu o lekarnah in nadzorstvu nad prometom z zdravili (gl. II. E.) so kakor prejšnji pod f) navedeni, specialni delikti, ki ne spadajo v pristojnost sodišč. Vendar tudi tu ni izključeno, da bi dejanski stan takega prekrška ne prešel v dejanski stan §§ 342. ali 334. k. z. V takih primerih pa mora prvostopna upravna oblast občne uprave kazensko stvar odstopiti državnemu tožitelju radi pregona po kazenskem zakoniku, kajti določbe specialnega zakona se uporabljajo samo subsidijarno, če ne gre za kršitev predpisov kazenskega zakonika.

h) Določba čl. 46., odst. 3 tisk. zak. ima svojo *ratio legis* v tem, da štiti stvarnim razmeram ustrezen tečaj cen življenskih potrebščin v svrhu, da se prepreči nepoštena spekulacija. V tem pogledu ima sorodno svrhu z zakonom o pobijanju draginje življenskih potrebščin, pa se ne križa z deliktom, ki smo ga obravnavali zgoraj po d). Ni pa izključeno, da prenašanje neresničnih vesti v namenu, vplivati na tečaj cen življenskim potrebščinam, zadene prodajalca-tekmovalca. Ker se pa tiskovni delikti ne morejo soditi pred istim tipom sodnega ustroja kot delikti iz drugih stranskih zakonov, ni mogoče, da bi se oboji dejanski stani skupno obravnavali. Vsak delikt pojde svojo pot.

VI. Zaključki. *A. De lege lata.* Problem s surrogati kakor tudi problem nepravilne reklame v trgovskem prometu je obravnavan generalno v kazenskem zakoniku, specialno v stranskih kazenskih zakonih, ali te določbe se deloma križajo, deloma izključujejo. Glavna hiba teh določb je, da se je besedilo § 342. k. z. tako zelo oddaljilo od vzornika, ki ga je naš zakonodajec hotel posnemati, da je razlikovanje delikta po § 342. k. z. od deliktov čiste prevare zelo otežkočeno, da skoraj onemogočeno. Najboljši dokaz, da je zakonodajec delikt po § 342. k. z. resnično zasnoval kot pripravljalno dejanje, kaznivo kot *delictum sui generis*, obstoječe iz naklepnega napravljanja surrogatov v slepilne namene pri prodajanju, je razvrstitev določb: V §§ 334. do 340. k. z. je govor samo o dejanjih, pravih prevarah, za temi pride skupna določba (§ 341. k. z.), ki se tiče vseh dejanj prevare iz §§ 334. do 338. k. z., za njo pa še le pride določba § 342. k. z., za katero splošne določbe po

§ 341. k. z. več ne veljajo, dasi bi morale veljati, ako bi šlo za pravo prevaro. Iz tega dejstva in v zvezi z zgodovino postanka delikta »prodajanja surogatov blaga in prisvajanja blagu lastnosti, ki jih nima«, pridemo do te-le ugotovitve: Določba § 342. k. z. je ustanovila nov, prevari soroden zločin, kjer storilec naklepoma radi bodoče »prevare«, prav: varanja ali preslepitve, a ne vršeč prevaro samo, napravlja in stavlja naprodaj surogat kot pristno blago ali — takisto brez prodaje — prisvaja t. j. pripisuje blagu lastnosti, ki jih nima. Slovenci razlikujemo točno med »prodati«, — in med »prodajati«, — ki pomenja ali iterativno prodajanje ali pa ponovitev prodaje. V izvorniku k. z. to ni izraženo. Tu torej ni govora že o izvršitvi posamezne prodaje, ampak o samostojnem pripravljalnem dejanju za izvršitev prodaje, ki bo prevarna. Zabranjuje se, da bi trgovec ali obrtnik imel surogat za blago *en masse* na prodaj za dejanja, ki naj slede, pa utegnejo postati prevare v smislu §§ 334., 335 k. z. Dovršeno je dejanje s postavitvijo naprodaj surogata namesto pristnega blaga ali s priobčitvijo neresničnih boljših lastnosti blaga, ki jih pa nima. Prisvajanje takih lastnosti blaga, ki jih nima, pa mora biti naklepno zaradi bodoče »prevare«, prav: »varanja ali preslepitve« izjavljeno.

Edino taka razlaga je mogoča po kriminalnopolitičnem smislu določbe § 342. k. z., ona ni *contra*, ampak *praeter legem*, ob njej ne pridemo do zaključka, ki ga je napravil Čubinski (gl. III., 3.), da treba suponirati tudi pri dovršitvi delikta »prisvajanja lastnosti blagu, ki jih ono nima«, že izvršeno prodajo, ampak narobe: dovršitev obeh vrst delikta po § 342. k. z. predpostavlja samo prodajanje, stavljanje naprodaj, ne pa izvršeno prodajo. Seveda je odločujoč kriterij, obnem svrha prodajanja ali stavljanja naprodaj, hoteno preslepljenje ali varanje kupcev, ki se bodo šele pojavljali.

Neresno hvalisanje v reklamne svrhe ne spada sem. Obrtoma je storjen delikt po § 342. k. z., ko si storilec hoče napravljalati iz večkratne storitve pridobitni vir. Tu pa je treba, da pride do resnične prodaje, glede katere storilec delikta po § 342 k. z. ni neposredni činitelj v smislu individualne naklepne krivde na prevari, ampak po smislu nekakšnega »generalnega naklepa« (po stari terminologiji). Ker tak *dolus generalis* v našem k. z. ni uveden, je konstruk-

cija storitve delikta po § 342. k. z. obrtoma vendar še mogoča, čeprav ni srečna.

B. De lege ferenda. Kriminalnopolitični smisel, ki naj pride do veljave v deliktu § 342. k. z., je v interesu gospodarskega prometa na strani prodajalcev in kupcev pri prodajah blaga *en masse*, kakor tudi posameznega kupoprodajnega predmeta — brez dvoma zdrav in pravilen; besedilo pa bi moralo dobiti drugačno, bolj ustrezno obliko. Določba § 367. k. z. moti sistem gospodarstvenih deliktov v kazenskem zakoniku. Če doseže dejanski stan iz § 367. k. z. onega iz §§ 334. ali 342. k. z., potem je odveč; če pa ga ne doseže, — potem spada v zakon o neljalni tekmi. Pri reviziji k. z. bi ga bilo treba črtati, kakor so Švicarji to že storili.

Vse druge določbe, ki se tičejo problema zaščite poštenega trgovskega prometa nasproti prodajanju surogatov ali ob nepravilni reklami, v specialni ali v kvalificirani panogi trgovskega prometa, bi morale biti po nadpovprečni važnosti — dotične panoge diferencirane kot kvalificirani primeri z višjo penalizacijo. Idealni stek ne bi smel biti dopusten, pač pa realni. Dejanja, sorodna deliktu po § 342. k. z. ali pa § 334. k. z., ki pa sestavin teh deliktov ne dosegajo, bi morala biti točneje opredeljena, a poleg tega bi bilo treba izrečno ustanoviti, da je njih kaznivost ustanovljena samo subsidiarno za primer, da ne pride strožja kazenskopravna sankcija do uporabe.

Določba čl. 10. v zakonu o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezveštne spekulacije (gl. II. C. in V. d) je bila v l. 1921. spričo kaotičnega stanja tedanje kazenskopravne zakonodaje potrebna; danes pa je obsoletna, najmanj pa neumestna, ker skoraj ni misliti primera, da bi se interesi države kot pogodnice glede dobav ne dali učinkoviteje zaščititi nego na takšen način.

Poenostavljenje in kriminalnopolitična pravilna razporeditev in opredelitev vseh v to snov spadajočih določb kazenskopravnega značaja je v interesu prodajalcev kakor tudi kupovalcev nujno potrebna, sistematična uvrstitev v kazenski zakonik in še tudi v bodoči zakon o prekrških pa ne bi bila priporočljiva. Poenotenje vseh določb v enem zakonu pa bilo v katerem koli, sploh ne bo mogoče. Posebne panoge ekonomske sfere zahtevajo ureditve svoje materije izven kazenskopravnih določb v posebnem zakonu; kazenskopravne sankcije za njih kršitev pa morajo ostati z njimi v neposredni organski zvezi.